Akt w sztuce francuskiej XIX wieku. Wskazówki bibliograficzne

w układzie przedmiotowym (wersja z 12 X 2021)

W wykazie uwzględniono głównie pozycje dostępne w Krakowie stacjonarnie lub online (z sieci UJ), w tym wykorzystane do wykładu. Bibliografia jest selektywna; pominięto zwłaszcza wiele monografii artystów.

Działy

Ogólne 1
Estetyka 1
Malarze (chronologicznie) 2
Rzeźba 4
Akademia, nagi model 4
Salony, krytyka 4
Ciało i kobieta w sztuce etc. 5
Socjologia sztuki, cenzura, moralność, psychologia odbioru etc. 5

Ogólne

Kenneth Clark, *Akt. Studium idealnej formy* (1956). Przełożył Jacek Bomba, Warszawa 1998

John Berger, *Sposoby widzenia* (1972). Przełożył Mariusz Bryl, Poznań 1997 (zwł. s. 45–64)

Lynda Nead, *Akt kobiecy. Sztuka, obscena i seksualność* (1992). Przełożyła Ewa Franus, Poznań 1998

Maria Poprzęcka, *Akademizm* (1977), 3 wyd., Warszawa 1989

Gloria Fossi (red.), *Akt. Eros, natura, sztuka*, Warszawa 1999 (eseje – niezbyt udolnie przełożone na j. polski – dotyczą m.in. malarstwa rokokowego i Cézanne'a) (IHS, BJ)

Le nu. Musée Fabre, Montpellier 1978 (MNK Kat. 9618)

Edward Lucie-Smith, *The Body. Images of the Nude*, London 1981 (IHS, BJ)

Edward Lucie-Smith, *Sexuality in Western Art*, London 1995 (IHS, ASP)

Gilles Néret, *Erotyzm w malarstwie*, Warszawa 1996

Gill Saunders, *The Nude: A New Perspective*. Victoria & Albert Museum, London 1989 (BJ)

Daniel Arasse, *Le Détail. Pour une histoire rapprochée de la peinture*, Paris 1992 (IHS)

L'art du nu au XIXe siècle : le photographe et son modèle. Bibliothèque nationale de France, Paris 1997

Heather Dawkins, *The Nude in French Art and Culture, 1870-1910*, Cambridge 2002 (recenzja)

Estetyka

A. Kotula, P. Krakowski, *Rzeźba XIX wieku*, Kraków 1980 (s. 9–14: rozdział „Teoretyczne założenia neoklasycyzmu"; online, 47 MB)

Candace Clements, *The Academy and the Other: "Les Grâces" and "Le Genre Galant*", "Eighteenth-Century Studies" 25, 1992 (BJ, JStor)

Horst W. Janson, *Observations on Nudity in Neoclassical Art*, w: *Stil und Überlieferung in der Kunst des Abendlandes* (=Akten des 21. Internationalen Kongresses für Kunstgeschichte in Bonn, 1964), I, Berlin 1967 (IHS)

L. D. Ettlinger, *Winckelmann, or Marble Boys are Better*, w: *Art – the Ape of Nature. Studies in Honor of H. W. Janson*, New York 1981 (IHS)

Nikolaus Himmelmann, *Ideale Nacktheit*, Opladen 1985 (IHS)

Nikolaus Himmelmann, *Ideale Nacktheit*, „Zeitschrift für Kunstgeschichte" 48, 1985, nr 1 (IHS, JStor)

Annie Becq, *Esthétique et politique sous le Consulat et l'Empire : la notion de beau idéal*, « Romantisme » 51, 1986 (BJ, online)

Régis Michel, *Le beau idéal ou l'art du concept*. Musée du Louvre, Paris 1989 (IHS)

Edouard Pommier, *Winckelmann et la vision de l'Antiquité classique dans la France des Lumières et de la Révolution*, « Revue de l'Art » 83, 1989 (BJ, ASP, online)

Kevin Parker, *Winckelmann, Historical Difference, and the Problem of the Boy*, "Eighteenth-Century Studies" 25, 1992 (BJ, JStor)

Charles Millard, *Sculpture and Theory in Nineteenth-Century France*, "Journal of Aesthetics and Art Criticism" 34, 1975 (JStor)

Malarze (chronologicznie)

Les Amours des dieux: la peinture mythologique ***de Watteau à David***. Galeries Nationales du Grand Palais (etc.), Paris 1991 (BJ)

Diderot et l'art ***de Boucher à David****: Les Salons 1759-1781*. Hôtel de la Monnaie, Paris 1984 (MNK)

J.-L. ***David*** *1748-1825*. Musée du Louvre, Musée national du Château de Versailles, Paris 1989 (IHS)

J.-L. David, *Note sur la nudité de mes héros*, w: *Le Tableau des Sabines, exposé publiquement au Palais national des Sciences et des Arts*, Paris, An VIII [1799] (gallica)

Yvonne Korshak, *"Paris and Helen" by Jacques Louis David: Choice and Judgement on the eve of the French Revolution*, "Art Bulletin" 69, 1987 (IHS, JStor)

Alex Potts, *Beautiful Bodies and Dying Heroes: Images of Ideal Manhood in the French Revolution*, "History Workshop. A Journal of Socialist and Feminist Historians" 30, 1990 (JStor)

Ewa Lajer-Burcharth, *Les Sabines ou la Révolution glacée*, w: *David contre David*, ed. R. Michel, Paris 1993 (IHS)

Darcy Grimaldo Grigsby, *Nudity à la grecque in 1799*, "Art Bulletin" 80, 1998 (IHS, PAU, JStor)

T. Crow, *Emulation. Making Artists for Revolutionary France*, New Haven – London 1995 (IHS)

Abigail Solomon-Godeau, *Male trouble: a crisis in representation*, "Art History" 16, 1993

Abigail Solomon-Godeau, *Male trouble: a crisis in representation*, London 1997

Abigail Solomon-Godeau, *The other side of vertu. Alternative masculinities in the crucible of revolution*, „Art Journal" 56, 1997, nr 2 (JStor)

Sylvain Bellenger (dir.), ***Girodet*** *(1767-1824)*. Musée du Louvre, Paris 2005 (IHS)

Monique Moulin, *Daphnis et Chloé dans l'oeuvre de François* ***Gérard***, « Revue du Louvre », 1983, nr 2 (BJ, ASP)

Robert Rosenblum, ***Ingres***, London-New York 1967 (BJ, ASP)

Pierre Courthion, *Ingres w oczach własnych i w oczach przyjaciół*, Warszawa 1969

Daniel Ternois, *L'Eros ingresque*, « Revue de l'Art » 64, 1984 (ASP, BJ)

Carol Ockman, *Profiling homoeroticism: Ingres's "Achilles receiving the ambassadors of Agamemnon"*, "Art Bulletin" 75, 1993 (IHS, PAU, JStor)

Carol Ockman, *Ingres's eroticized bodies : retracing the serpentine line*, New Haven and London 1995

Jérôme Coignard, *Ingres : chirurgien esthétique*, « Beaux Arts Magazine », 1995, nr 133

Michael Camille, *The abject gaze and the homosexual body:* ***Flandrin****'s "Figure d'étude"*, w: *Gay and lesbian studies in art*

history, New York 1994

Gabriele Genge, *Geschichte(n) um **Cabanels** „Naissance de Vénus" von 1863: Körper als Text und Bild*, „Zeitschrift für Kunstgeschichte", t. 65, 2002, nr 2, s. 221–231 (JStor)

Ekkehard Mai, *Entzauberung und Mystifikation. Wechselbilder der Venus-Olympia von Cabanel bis Cézanne*, w: *Venus – Bilder einer Göttin*, Alte Pinakothek, München 2001, s. 107–123 (ASP)

*William **Bouguereau** 1825-1905*. Musée du Petit Palais, Paris 1984 (IHS)

Laurence des Cars et al., *Gustave **Courbet***. Galeries nationales du Grand Palais, Paris 2007 (IHS)

Steven Z. Levine, *Courbet, Bronzino, and blasphemy*, "New Literary History" 22, 1991 (BJ, JStor)

Petra ten-Doesschate Chu, *Gustave Courbet's "Venus and Psyche": uneasy nudity in Second-Empire France*, "Art Journal" 51, 1992 (IHS, PAU, JStor)

D. M. Kosinski, *Gustave Courbet's "The Sleepers". The Lesbian Image in nineteenth-century French Art and Literature*, "Artibus et Historiae" 18, 1998 (IHS)

Linda Nochlin, *Courbet's « L'Origine du monde »: the origin without an original*, "October" 37, 1986 (JStor)

Francoise Gaillard, *Allégorie d'un fantasme fin de siècle, Courbet : « L'origine du monde* », w: Philippe Hamon et al. (éd.), *Mimesis et semiosis : littérature et représentation*, Paris 1992 (BJ)

Bernard Teyssèdre, *Le roman de l'origine*, Paris 1996

Sarah Faunce, *Courbet's Concept of Realism: The Battle for the Earth*, w: A. Burmester et al. (hrsg.), *Barbizon. Malerei der Natur – Natur der Malerei*, München 1999 (dotyczy m.in. obrazu *L'Origine du monde*) (IHS)

Peter Cooke, *Gustave **Moreau**'s "OEdipus and the sphinx": archaism, temptation and the nude at the Salon of 1864*, "Burlington Magazine" 146, 2004 (Jstor)

Beatrice Farwell, ***Manet** and the Nude. A Study in Nineteenth-Century Iconography*, Ann Arbor, Garland, 1981

Theodore Reff, *The Meaning of Manet's Olympia*, "Gazette des Beaux-Arts" 63, 1964

Theodore Reff, *Manet: Olympia*, London 1976 (Art in Context)

Timothy J. Clark, *The Painting of Modern Life. Paris in the Art of Manet and His Followers*, London 1985 (IHS)

Charles Bernheimer, *Manet's "Olympia": The Figuration of Scandal*, „Poetics Today", t. 10, 1989, nr 2 (JStor)

Eunice Lipton, *Alias Olympia: a woman's search for Manet's notorious model & her own desire*, New York 1992 (IHS)

Marek Zgórniak, *Pędzel Tycjana. Francuscy malarze i krytycy XIX wieku wobec weneckiego Cinquecenta*, Kraków 1995 (dotyczy m.in. *Olimpii* Maneta i malarstwa akademickiego)

Roger Benjamin, *Ingres chez les Fauves*, „Art History" 23, 2000 (*Odaliska* Ingresa wobec *Olimpii* Maneta: opinie ok. 1905-1907) (online)

Paul Hayes Tucker (ed.), *Manet's « Le déjeuner sur l'herbe »*, Cambridge 1998

Maria Poprzęcka, *Sztuka i zasady. „Śniadanie na trawie" Édouarda Maneta w świetle akademickich reguł*, w: Poprzęcka, *Pochwała malarstwa. Studia z historii i teorii sztuki*, Gdańsk 2000

Peter Brooks, *Le corps-récit, ou Nana enfin dévoilée*, « Romantisme » 63, 1989 (BJ, online)

Eunice Lipton, *Looking into **Degas**: Uneasy Images of Women and Modern Life*, Berkeley and Los Angeles 1986

Norma Broude, *Edgar Degas and French feminism, ca. 1880: "The young Spartans",*

the brothel monotypes, and the bathers re-visited, "Art Bulletin" 70, 1988 (IHS, JStor)

R. Kendall, G. Pollock, *Dealing with Degas, representations of women and the politics of vision*, London 1992

John House, ***Renoir**'s "Baigneuses" of 1887 and the politics of escapism*, "Burlington Magazine" 134, 1992 (ASP, JStor)

Shalon Parker, *The Crisis of the Salon Nude and a Search for its Resolution. Raphaël **Collin**'s « Au bord de la mer »*, "French Cultural Studies" 18, 2007 (online)

Michel Artières, *La destruction du nu chez **Cézanne***, « Revue d'esthétique » 27, 1995 (BJ)

Nancy Locke, *Cézanne's "Bathers", Watteau, and the Idea of Fantasy*, „Bulletin of the Detroit Institute of Arts" 77, 2003, nr 1-2 (JStor)

Patricia Mathews, *Returning the gaze: diverse representations of the nude in the art of Suzanne **Valadon***, "Art Bulletin" 73, 1991 (IHS, JStor)

Rzeźba

(Wykaz będzie uzupełniony później)

Michael Levey, *Painting and Sculpture in France 1700-1789*, New Haven and London 1993 (IHS, BJ lect., ASP)

Judith Colton, *From Voltaire to Buffon: Further Observations on Nudity, Heroic or Otherwise*, w: *Art – the Ape of Nature. Studies in Honor of H. W. Janson*, New York 1981 (IHS)

Dena Goodman, *Pigalle's Voltaire nu: The Republic of Letters Represents itself to the World Representations*, „Representations" 16, 1986 (JStor)

Wendy Nolan Joyce, *Sculpting the Modern Muse: Auguste Clésinger's "Femme piquée par un serpent"*, "Nineteenth-Century French Studies" 35, 2006 (JStor)

Anne-Marie Bonnet, *Auguste Rodin: images of desire, erotic watercolors and cut-outs*, London 2001 (ASP)

Akademia, nagi model

Anthea Callen, *The Body and Difference. Anatomy training at the Ecole des Beaux-Arts in Paris in the later nineteenth century*, "Art History" 20, 1997 (online)

Anthea Callen, *Doubles and Desire: Anatomies of masculinity in the later nineteenth century*, "Art History" 26, 2003 (online)

Susan Waller, *Professional Poseurs – The Male Model in the Ecole des Beaux-Arts and the Popular Imagination*, "Oxford Art Journal" 25, 2002 (JStor)

Claire O'Mahony, *Modern muses: representing the life model in fin de siècle France*, "Art on the Line", 2003 (online)

Christine Giviskos, *Académie, académie, étude. Figural drawing in France, 1650-1885*, w: *The language of the nude. Four centuries of drawing the human body*, red. W. Breazeale. Crocker Art Museum, Aldershot 2008 (BJ)

Salony, krytyka

Armand Silvestre, ***Le Nu au Salon***, Paris 1888-1897 (online)

Jean-Christophe Abramovici, *Voir le nu dans les premiers « Salons »* [de Diderot], „Diderot Studies" 30, 2007 (JStor)

Dominique Massonaud (éd.), *Le Nu moderne au Salon (1799-1853): **Revue de presse***, Grenoble 2005 (online)

Elmar Stolpe, *Sexualität im Salon: zur politischen Besetzung des Körpers **in der akademischen Kunst des 19. Jahrhunderts***, „Jahrbuch des Zentralinstituts für Kunstgeschichte", 1989-1990

Marjorie Munsterberg, *Naked or nude? a battle among French **critics of the mid-nineteenth century***, "Arts Magazine" 62, 1988 (online)

Jennifer L. Shaw, *The Figure of Venus: Rhetoric of the Ideal and the **Salon of***

1863, "Art History" 14, 1991 (online)

Beatrice Farwell (et al.), *The Cult of Images. **Baudelaire** and the 19th-Century Media Explosion*, Santa Barbara 1977 (ASP)

David Scott, *Ecrire le nu: la transposition de l'image érotique dans la **poésie française** au XIXe siècle*, « Romantisme » 63, 1989 (BJ, online)

Ciało i kobieta w sztuce etc.

Thomas B. Hess and Linda Nochlin, *Woman as Sex Object. Studies in Erotic Art, 1730-1970*, New York 1972 (Art News Annual, 38)

The Goddess and the Slave: Women in nineteenth-century art. Hammer Galleries, New York 1977

J. P. Aron, *Misérable et glorieuse, la femme au XIXe siècle*, Paris 1980

Bram Dijkstra, *Idols of Perversity. Fantasies of feminine evil in fin-de-siècle culture*, New York – Oxford 1986

Michèle Haddad, *La divine et l'impure. Le nu au XIXe*, Paris 1990

Jean-David Jumeau-Lafond, *De la femme-animal à l'animalité de l'art : figures de la matière au temps du Symbolisme*, « Revue d'esthétique » 40, 2001

Marcia Pointon, *Naked Authority: the Body in Western Painting, 1830-1908*, Cambridge University Press, 1990 (IHS?)

Emmanuel Pernoud, *Le Bordel en peinture: l'art contre le goût, 1850-1940*, Paris 2001

Hervé Manéglier, *Artyści w burdelu*, Warszawa 1999 (dotyczy głównie literatów)

Dominique Fernandez, *L'amour qui ose dire son nom : art et homosexualité*, Paris 2002

Socjologia sztuki, cenzura, moralność, psychologia odbioru etc.

Victoria D. Alexander, Anne E. Bowler, *Scandal and the Work of Art: The Nude in an Aesthetically Inflected Sociology of the Arts*, „Cultural Sociology" 12, 2018, nr 3 (Autorki dowodzą, że pisząc o socjologii sztuki należy uwzględniać dzieła sztuki. Przypominają – na podstawie publikacji niedostępnych obecnie w Krakowie – afery obyczajowe wywołane obrazem **Gervex**a *Rolla*: w Paryżu (1878) i w USA (1887). online)

Karen L. Carter, *Unfit for Public Display: Female Sexuality and the Censorship of Fin-de-Siècle Publicity Posters*, „Early Popular Visual Culture" 8, 2010, nr 2 (online)

Viren Swami et al., *Perfectly Formed? The Effect of Manipulating the Waist-to-Hip Ratios of Famous Paintings and Sculptures*, „Imagination, Cognition and Personality" 27, 2007, nr 1 (online)

oprac.: M. Zgórniak